

matatlan magatartását, egyes befektetői csoportok számára sérelmes, diszkriminatív intézkedéseit neheztelényezték, mivel úgy vélték, ezek gátolhatják a magyar gazdaság jövőli fejlődését. A jegybankot is érte kritikák: a kiterjedt alapítványi gazdálkodás miatt neheztelényezték az MNB növekvő átláthatatlanságát, és a jegybank árstabilitási célját keresztülvéadó monetáris politikai eszközöket kifogásolták.

Pedig a növekedés beindulása és a költségvetés mérséklődő hiánya miatt a kormány már 2014-ben bízott benne, hogy a devizahitelek forintosításával megnyitja az utat a felminősítés előtt. A minősítők elismerték ugyan, hogy a devizaadósság leépítése mérsékelte az ország sérülékenységet, ám arra is bizonyosságot vártak, hogy a jó eredményeket az ediginél kiszámíthatóbb gazdaságpolitikával és a befektetőket kevésbé irritáló módszerekkel éri el a kormány. Az Orbán-kabinet 2015-re felismerve, hogy a vágyott felminősítéshez a bankadózást gátló, extrém mértékű bankadó csökkentésén át vezet az út. A bankokkal bíztak benne, hogy az EBRD-vel és az Erste Bankkal kötött megállapodás kihúzza a bizalmatlanság árnyékát, minthogy ebben a bankadó mérséklésén túl azt is megígérték, hogy nem raknak újabb terhet a pénzügyintézetek vállára, és így bedulhat a fejlődéshez elengedhetetlen hitelezés.

A bankszektorttal kapcsolatos kormánypolitika változását a „bóvli”-jelentés mellé biggyesztett „kilátás” javításával jutalmazták a minősítők. Ám a bankokkal vívott hábo- rú felfüggesztése sem győzte meg őket arról, hogy általánosságban is kiszámíthatóbbá válik a magánszek- torra irányuló kormánypolitika, és így az üzleti környezet. Az egyes ágazatok, azon belül is a külföldi befektetőket sújtó diszkriminatív intézkedések alkalmazásáról továbbra is szóltak. A kormány pedig nem mondott le egyértelműen a korábbi, és az államosítás fenyegetése ellen maradt.

A Standard & Poor's a kiszámíthatatlan gazdaságpolitika és az államosítási törekvések mellett tavaly még a magyar gazdaság gyenge növekedésképeségét is a befektetői besorolást befolyásoló tényezőnek tekintette.

gátolhatják, valamint a devizahitelek forintosításának és a jegybank önfinanszírozási programjának köszön-

szírozó kamatszerezeitekkel, amit már az Európai Központi Bank is kritizált.

Péntek Orsoya: Kofa

hetően. Az államadósság-ráta csökkentését elősegítő, feszesebb költségvetési politika is pozitívumként esett a latba. Azt is értékelték, hogy bankadó csökkentésével a kormány enyhítette a gazdasági és pénzügyi stabilitást fel- háruló kockázatokat.

A Standard & Poor's is hasonló indokokkal sorolta át a befektetésre ajánlott kategóriába a magyar szu- verén adósságot most szeptemberben.

Noha a befektetésre ajánlott besorolást „stabil” jelzővel látta el a S&P, leminősítést helyezett kilátásba arra az esetre, ha emelkedne az adósság-ráta, illetve ha újra erősödne a külső sérülékenység. Bár most nem hozta szóba az MNB átláthatóságát gátló alapítványok ügyét, azt is leminősítést előidéző tényezőnek nevezte meg, ha a kulcsintézmények (így például az MNB) transzparenciája meggyen-

many legajadri folytatott hál vissza.

Most, hogy osztályzatot, f dosul-e a befe ennek nyomá gazdasági kil szerint a válas befektetők zö telminősítő é lembe, és miv ként adta meg besorolást, mi a magyar áll. pénzvolumen kát folytató b dával nyugdíj. fektetésre aján zőket vásárol tantól, megha egyébként is v állampapírok lések szerint a több százmilli árd dollárnyi p gyar állampap

A beáramló a hozamokat, gyar szuverén sát. Mivel a k forintban igye áramló dollár a forint is erős folyamnyeresé resztül elkölt örül. Pedig a f középtávon se gazdasági egye bi években - gyasztás és b pant importvo többlet alakul

A S&P felm lamelyest csökl zati felár: az é válság előtti s alá) süllyedt. gunkhoz képe régiós versenyt Románia is!) j felárral dicsekl zamszint csökl lett elvileg a M dő cégek befek nő eddigi bef vőben pedig ják magukat. z lóban emelked

zigorúan a huszadik
tével foglalkozott. Va-
ta arra, hogy témát és
son, és megírja ezt a

írásakor a mából in-
kérdés foglalkozta-
világméretű káosz
ethető vissza. Arra ju-
ndannak, ami ma Eu-
s aminek Európa isz-
nem Európában, ha-
és a Közel-Keleten,
rab-félszigeten kere-
. Az iszlám világot –
lmat kivéve – kezde-
első viszályok, a szun-
tek, a különböző szek-
lmei mind a mai na-
dtek. A térségben há-
m van jelen, az Egye-
roszország és Török-
katonai potenciáljuk-
néhány nap alatt föl-
z ottani problémákat.
teszik, arra valószínű-
történész sem ismeri
nem láthat bele pél-
őzi fegyverkereskede-
em tudhatja, mi zaj-
ögött. Hogy min osz-
n-e vagy máson, nem
ítható, hogy a szír el-
a neki nyújtandó tá-
endű kérdés csupán.
gy miként jutott el a
ma van, már a törté-
a. Kutatásai során pe-
a, hogy a gyarmatok
áni rendezést jól el-
gyhatalmak. Függet-
dságot, önállóságot,
s demokráciát adtak
taiknak – volt, aki ezt
lkül, hogy figyelmet
a arra, hogy a szóban
an maradjon egy töb-
záértó értelmiségi és
Aztán – tovább foly-
odást – rájön, hogy té-
problémák mégsem
dódtak, hanem jóval
só világháború után,
gyezés érdekében, és
l az Arab-félszigetre,
c – a vallási és etnikai
yelman kívül hagyva
s vonalzóval húzták
. Egyébként ennek az
Magyarországra néz-
c a következményei,
omásom szerint raj-
senki sem írt. A bé-
vege ugyanis nem Tri-
hanem 1920. március
ban. A magyarok azt

„...a világ, ahol ma van...”

Ormos Mária történész-akadémikussal
J. Győri László készített interjút

Kutatásai és publikációi kezdettől a XX. század első felének európai és magyar történelmére koncentráltak. Mussoliniról és Hitlerről írt monográfiája, a két múlt századi diktátor pályájának legismertebb magyar nyelven megjelent összefoglalása, segít a mai diktátorok pályafutásának megértésében is. Legfrissebb könyve, *A Föld felfedezése és meghódítása* (Kossuth Kiadó, 2016) a nagy földrajzi felfedezések korától a legújabb korig tekinti át és helyezi a megszokottnál jóval szélesebb összefüggésbe az emberiség életét teljességgel megváltoztató felfedezéseket, egészen a XX. századig meghosszabbítva vizsgálatait.

Péntek Orsoya: Egyedül

nagyobb összefüggéseket vizsgálna,
és más perspektívákból, mint azelőtt.
És mintha ez a változás a kétpólusú
világ megszűntéhez kötődne.

Viktor jutott eszembe. Mintha kézzel-
fogható volna a hasonlóság: közös a
populizmusuk, a korporációs állam
gondolata, a mérhetetlen nacionaliz-
mus, sőt, az életútban magában is lá-

ambíciói voltak, amelyek b
kását bármelyik józan gond
ember előre láthatta. Ma is
sikeres diktatúrák, illetve ol
res országok, amelyek önma
mokráciának nevezik, mikö
kényuralmi módon kormái
Sikeres diktatúra például Kú
nem is akar demokráciának
Léteznek leplezett diktatúr
például a tajvani látszatden
ahol vannak ugyan választás
vol áll attól, hogy demokra
gondolhassuk. Vagy itt van
amely az önkényuralom látva
mei nélkül is diktatúra. Eg
gazdasági sikereihez nem fe
szükséges követelmény a sz
lemben vett demokrácia. Érc
ból a szempontból is végigy
a világot. Mindenesetre a
gyarország nem lesz sikeres.
előbb Mussolini Olaszország
sonlította: ez bizonyos mérté
de viszonylag kis mértékig. A
lini-rezsimnek egészen a gaz
lágválságig volt egy felívelő
amikor földeket javítottak fel
veset, utakat építettek, ugyan
keveset, nagy régészeti felt
végeztek – és ebben az első
ban a rendszer sok hívet szerz
záteszem, hogy Olaszország
voltak olyan véres leszámolá
litikában, mint Németorszá
kommunista vezetőket börtü
ták ugyan, de nem végezték k
szer üldözötteit egy-egy szige
űzték, ahonnan nem lehet
ni, de az ítéletek egy-egy évr
és aztán vagy meghosszab
őket, vagy nem. Mussolini r
ségét először az kezdte ki,
avatkozott a spanyol polgá
ba. Az Abesszínia elleni háb
széles körben támogatták,
az olasz városokból a kutya
volna odaköltözni, ahogy fal
de annak ezért örültek, hog
ték az angolokat. A spany
beavatkozást viszont nem tá
senki, ráadásul Spanyolorsz
olaszok nagy embervesztes
szenvedtek, sok család fia
haza – egy olyan háborúból
olaszoknak nem volt semm
valójuk. Az olasz zsidótörv
volt szigorúbb az első magy
törvénynél, az olasz tömegel
sze azonban ezt is nagyon
ven vette. Mauthausenban j
gam is szemtanúja voltam
létszámú olasz – nem zsidó
látogatásának, akik az ott me
véreik emléke előtt tisztel
olaszok azt sem értették, m
be Mussolini Hitler háború

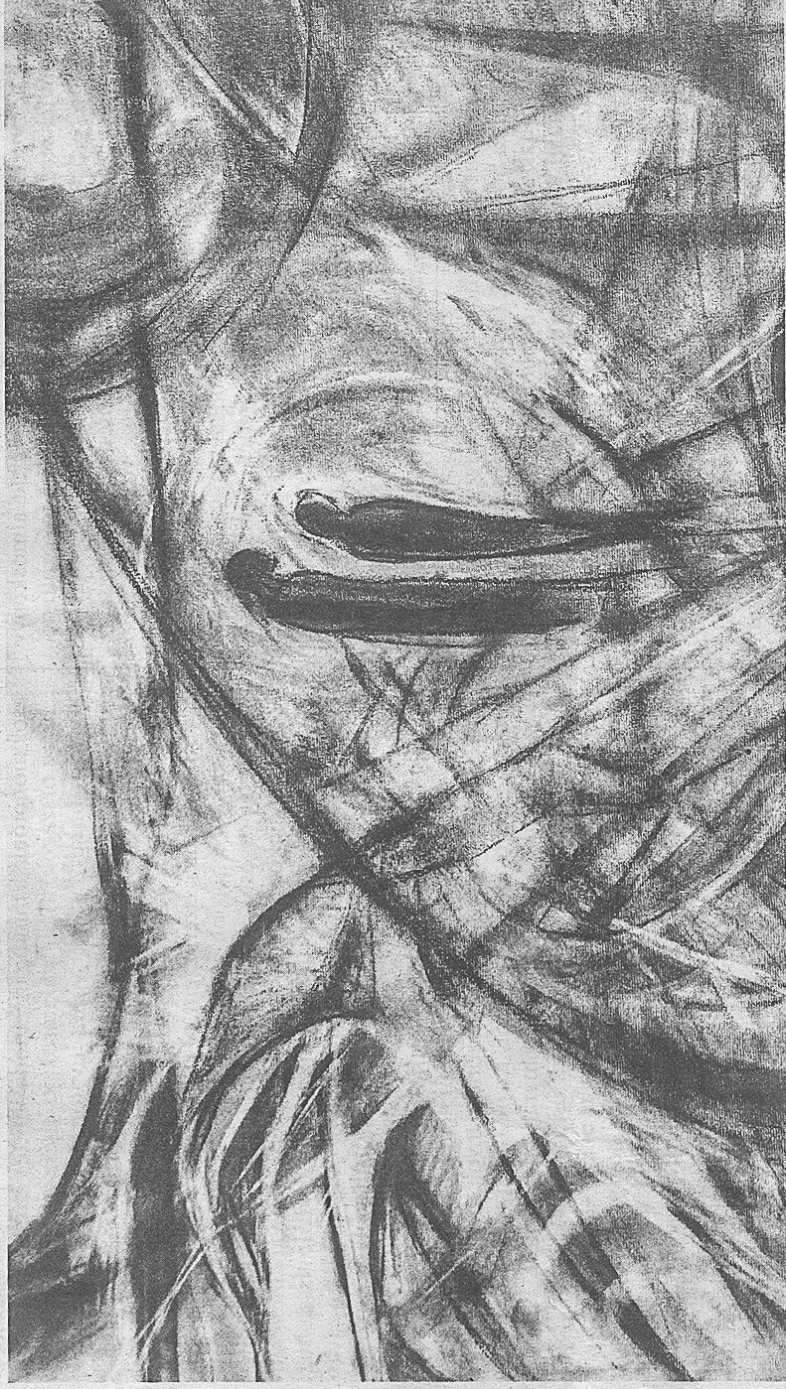
1944-ben a nemetek, az oroszok. Hányzor ordulat után előléptek nyek, tele voltak alapítarkart mindenáron, és mi a fecsegésüket. Allóan elkölténék a másogzgni, és a számársághoz legyek a szócóghúznák magukat, és l akar valamit, és mélnie embertársai fejét. törvényes, legigazibbvan. Ilyenkor összetem maradnak egészenk ütémére, fogódzkodkét karja a magasban, songat és mérgeledik, telik öneki minden fi-

(K?)A szürke valóság ek van itt, akiről írtam, atalembert hívom, aki n, hogy a nap ne érjen m meg. Lehet, hogy a nálom, mint fortélyos or. A magam számára i nem jobb megértésértörtént, nem nagyon jszakákon nőnemű an- élelem pedig meghalt. jóvá, embertársaimtól om meg, és még azok kkevaló mindenkinék ut. Édesem, mit tegyen minden csontocskádat zik magukat, nehogy a hiéna egyik fia felrob- égének kihúzták a fo- sztálytársammal, pesti az előkelő családjáról, mit sem fejezett be, ke- zélnek, hogy mi legyen folytathatjuk a beszél- s mellékutcában tudok ánk, a feleségem több- de mindenütt rosszab- : *Nem a jószágomért, nem is vanem a megfoghatatlansá- mind el akar rabolni tőlem. rossz érzéssel, mi, nők azon- szerűjét. Hozzátapad- , közösségekből kizar-*

nyet, de a kép ruggeueneuk a tapasztalatait, s iazetetekből, emlegetésből táplálkozik. Ha csak a suton pipázom; akkor is minden bizonytalansággal önkéntes hatalommal teszem ezt, és a pipám bódorgó füstkarikái messzire elrömpelnek.

KONRÁD GYÖRGY:

Szerencsejáték

Péntek Orsoya: Napnézők

kat, és ha félünk attól, hogy nem fogadnak el, hogy megszól- nak, kifogásolnak, bánatnak. Előírászerűek vagyunk, pem- pósítjuk és tetszés szerinti formára gyúrjuk át jellemünket min- dig valamilyen túlzáshoz igazodó tökéletesítségzmény nevé- ben. Ha valami nincs egészen rendben, akkor rosszul van, pe- dig az egészen rendben és a rosszul lét között húzódik az a sáv, ami az élet nagy része. A természetes halál előjeleivel szem- ben léleki ellenálló képesség gyakorlatiatlansága, az ember meg-

(LEGYÉL, JÁTEKMESTER) 1956-ban a forradalom bukása után egykori gimnáziumi osztálytársaim fele elment nyugatra, fő- ként Amerikába, majdnem mind egyetemi tanár lett szerzte a vilá- gon. Huszonhárom évesen volt erejük egy új induláshoz. Én nem mentem el, nem követtem a hozzám legközelebb állókat, belefo- gódtam Budapestbe és mindabba, amit addig megjegyeztem. Nem szerettem volna, hogy ez az egész elvesztése az értelmét. Hagytam alakulni a dolgokat, nem volt semmi lényegbevágó ki-

ben olvashatók, bár az angol Stone-t és a német Bajohrt egyaránt ott találjuk Laczó interjúalanyai között. A kötet egésze, ennek ellenére, megszeméltetve igazolja a fenti véleményeket. A könyvben megszólaltatott tizenegy historikus megnyilatkozásaiban gyakran visszatér, hogy a holokauszt csak gondos empirikus történetírói megragadása révén tehető a (német) múltfeldolgozás gondolati kiindulópontjává.

Ezt emeli ki Norbert Frei is, amikor a néhai Martin Broszat (és kollégái) fontos ténykedését értékeli. „A józanság pátosza lett e történetek hitvallása.” (65.) Frei arra utal ennek során, hogy Broszat, a Saul

netírói diskurzusát. Ennek a mélyben ható szemléletnek (és meggyőződésnek) a jegyében hártja el magát Lutz Niethammer a történelem mitizálásának a pusztá lehetőségét is, mondván: itt „immár kizárólag történeti tudásról van szó” (47.). Hasonló okokból minősíti Bajohr a valamikori nyugatnémet holokauszt-történetírást úgy, mint ami „elsősorban a holokauszt értelmezésére, nem pedig kutatására specializálódott” (125.), holott már döntően ez kerül napirendre. Dieter Pohl is ezt a szempontot tartja elsősorban szem előtt, amikor konstatálja, hogy a mai német holokauszt-történetírás a múltbelihez

re fókuszálnak, hanem sokkal inkább szituatív dinamikákra.” (213.) Ezzel a funkcionalista iskola melletti vonzalmának is hangot ad egyúttal. S szintén ez a szemléleti beidegződés köszön vissza akkor, amikor Raphael Gross a német múltbevallás (*Vergangenheitsbewältigung*) korábbi gyakorlatát kárhóztatja: „a háború utáni német viták sokkal inkább morális kérdésekről és kifejezőmódokról, mint magukról a tényekről szólnak”. (243.) Hasonlóképpen ez az ethosz fűti a németországi holokausztemlékezeti helyek kurátorait is, akiket a Buchenwaldi és Mittelbau-Dora Emlékhely Alapítvány történész igazgatója,

Péntek Orsoya: Angyalok a külvárosban

PAPP LÍDIA:

Az ember, aki nem bír magával

■ Toby Litt: *Halvaboncolás*. Fordította Csuhai István. Libri Kiadó, Budapest, 2016. 452 oldal, 3999 Ft

mes az enyhén nárcisztikus lányba, és persze reménykedik benne, hogy a vacsorameghívás valójában az újakezdést jelenti. Lily szeretne valamit mon-

emeltt Toby Litt regénye egyszerre nagyon sok minden szeretne még lenni: bosszúdráma, izgalmas krimi, fekete komédia, társadalmi kritika és másféle

vel]
san
ti-po
tenn
La
met
had:
első
zedé
szül
süln
mel,
egye
az e
torja
dabl
tele
szán

V

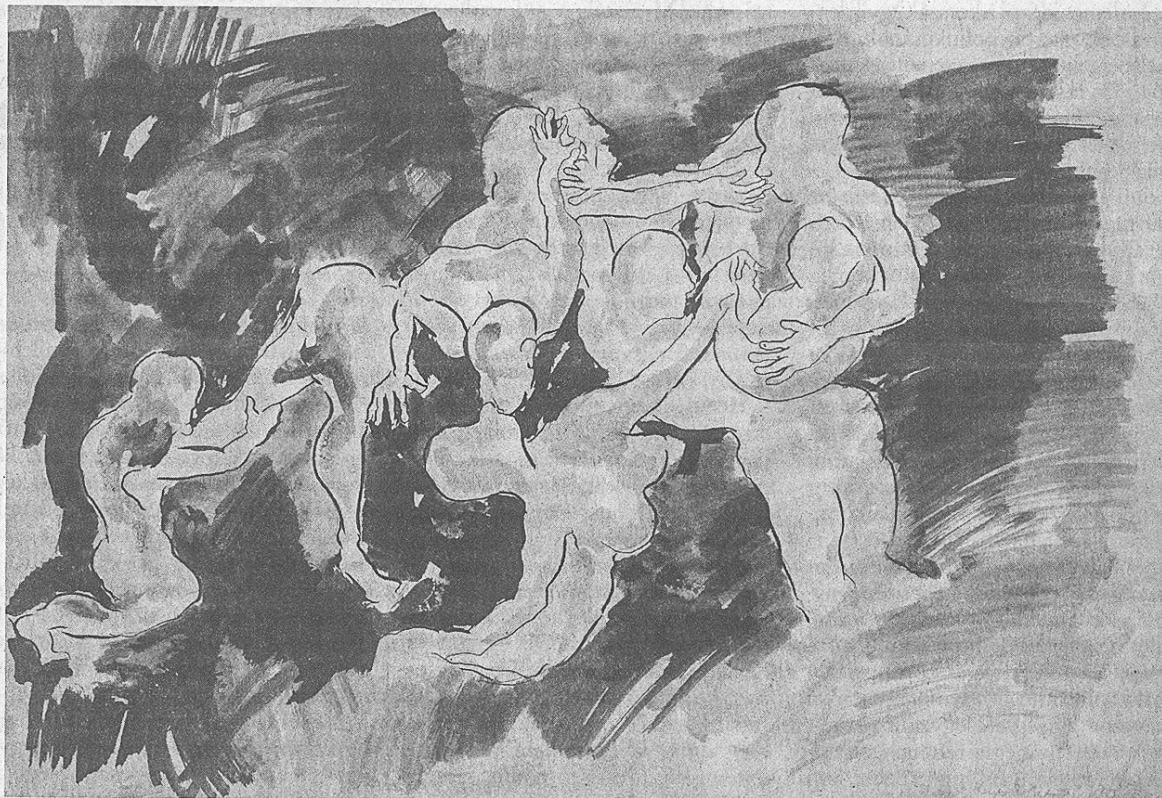
A
ső
ös
jé

ci
ne
Fe
já
a s
ré
m
be
lá
ke
be
ső
ké
ka
te

hő
ny
a
té
al
tá
a
az
a,
vá
sc
te
ny
re
ot

r megfelelő formát keresek
gy megjelöljem azt a kort, az
ágháború előtti időszakot,
en felnőttem, remélem, hogy
legtalálhatóbb kifejezést hasz-
mikor azt mondom, hogy az
ság aranykora volt. Csaknem
osztrák monarchiánkban min-
ósan megalapozottnak tűnt,
am maga volt ennek az álla-
a legfőbb biztosítéka. A jo-
iket az állam polgárainak biz-
a parlament által hozott tör-
en voltak lefektetve csakúgy,
ontosan körülhatárolt köte-
Fizetőeszközünk, az osztrák
fényes aranyérmék alakjában
gy kezeskedett saját értéke
életlenségéért. Mindenki tud-
ora tulajdona van, mennyi il-
mi megengedett és mi tiltott.
nek megvolt a maga normá-
atározott mértéke és súlya.”
(Zweig: *Die Welt von Gestern. Erin-
eines Europaers. Die Welt der Si-
ischer Taschenbuch Verlag,
age, April, 2016, 15. o.*)
gy tanultuk az iskolában, és
llamok többségében ma sincs
nt, hogy az Osztrák-Magyar
ia a népek börtöne volt, így
sa abszolút szükségszerűnek
ő. Ha azonban elolvassuk az
hitelesebb szemtanú, Stefan
nyvét, amiből fentebb idéz-
or látható, hogy a korabeli va-
n távol állt az utókor naciona-
ésű értékítéletétől.
szetesen a Monarchia nem
életes államalakulat. Külö-
ok sebből vérzett a tucatszám-
és nép érdekeinek összeha-
negkísérlő alkotmányos mo-
nem volt elég jó megoldás
formájában sem. De egy-
kal jobb volt, mint bármi,
a következett, másrészt bel-
ezete okos és méltányos po-
időben átalakítható lett vol-
a lényeg.

dalom és nemzet
rszobám falán lóg egy törté-

Péntek Orsoya: Élet

BOKROS LAJOS:

A Monarchia visszfénye

Levelek a szabadságról és a szolidaritásról II.

pes-e fokozatosan kialakulni megfe-
lelően stabil és rugalmas, jó intézmé-
nyekben megtestesülő, erősödően de-
mokratikus társadalmi összetartozás.
Létrejön-e alkotmányos, de főleg ér-
zelmi alapja annak, hogy inkább ösz-
sze, mint szanaszét tartozunk?
Ilyen érzelmi alap az 1848-49-es el-
bukott forradalmak után a Habsburg
Birodalom nemzeti és népei között

abban foglalható össze, hogy **becmel-
te a magyar nemzetet** az átszerkesztett
Habsburg-monarchia **államalkotó
nemzeti** sorába. Ezzel jelentősen meg-
gyengült, alaposan átalakult a birodal-
mi szerkezet, noha nem szűnt meg.
Az Osztrák-Magyar Monarchia
szövetségi állammá történő átalakít-
ásának folyamata szépen **tovább
haladhatott** volna. Az osztrák nar-

gela Merkel, François Hollande, The-
resa May, Matteo Renzi, Mariano Ra-
joy - európai középhatalmak vezetői,
földrészünket valószínűleg erősen túl-
képviselő arányban. Természetesen
ott van az indiai, a brazil, az orosz, a
török, a mexikói, az egyiptomi első
ember is. Magyar a képen? Ugyan-
már. Felmerült hazánk neve akár egy-
szer is a csúcstalálkozó? Még elgon-

Mo
ta
irá
els
biá
kat
em
ho
réf
vis
chi
Sze
laj
sze
S
bar
nel
am
nar
der
nép
har
nia
ügy
vas
a M
Sze
tak
bar
190
leha
for
dar
E
fog
nar
ségi
(és
tár
hat
kat
nyíl
Az
egy
Nag
kon
zel
a
met
nala
dalr
The
191
201
nag
halk